

LBRIS

We know
books

© LUME *a* MINUNILOR
MUNȚII

Charlotte Guillain
Chris Madden

UE UNIVERS
ENCICLOPEDI
junior

4

Cum se formează un munte

6

Munții Himalaya, înalți până la cer

8

Vârful Cerului

10

Păianjenul supraviețuitor

12

Cascada de gheață mortală

13

Gheață ruptă în bucăți

14

Regina tăcută a ghețurilor

16

În căutarea nectarului

18

Născuți din foc

20

Gheață și foc

22

Măreții Alpi

24

Un ucigaș falnic

25

O avalanșă cumplită

26

Un cățărător excelent

28

Nașterea unui fluviu

30

Salamandra sfioasă

31

Muzica gândăceilor

32

Urișul hawaian

34

Înălțarea Anzilor

36

Un locuitor misterios al munților

38

Un vânător nevăzut

40

O revărsare de roz

42

Un lac la mare înălțime

44

Încălzire la soare pe coasta muntelui

45

Planare tăcută

46

Un vulcan care stă în așteptare

48

Munții Stâncoși

50

Un fluviu care izvorăște din Munții Stâncoși

51

Cascada tunătoare

52

Cântece ale muntelui

54

Un lac glaciar

56

Uărgat și bine ascuns

57

Lupta berbecilor cu coarne lungi

58

Un imens câmp de gheață

60

Un curcubeu de roci

62

Să ne protejăm munții

64

Află mai multe și indice

Cum se formează un munte

La mare adâncime sub picioarele noastre subsolul se deplasează lent. Plăci imense de rocă, numite plăci tectonice, se depărtează sau se izbesc unele de altele. Plăcile tectonice se mișcă din cauză că ele plutesc pe mantaua Pământului, un strat de rocă moale, fluidă.

Cu milioane de ani în urmă, unele dintre aceste plăci colosale au împins cu putere plăcile din fața lor. Rocile de pe fundul oceanelor s-au îngrămădit unele peste altele și s-au cutat. Stratele de rocă au fost împinse tot mai sus, până când vârfurile lanțurilor de munți s-au ridicat deasupra apei.

Încet, dar neînterupt, aceste piscuri semețe au continuat să se înalțe în timp ce plăcile tectonice presau una asupra alteia și împingeau stratele de rocă tot mai sus. Astăzi acești munți de încrețire se înalță spre cer în diverse părți ale lumii, oriunde plăcile din scoarța Pământului vin în contact și se ciocnesc.

Munții se înalță continuu, dar sunt măcinați neîncetat de eroziune. Ei adăpostesc plante și animale unice. În timp ce unele dintre cele mai înalte creste de munți sunt acoperite de zăpezi și de ghețuri, din alți munți țâșnesc jerbe de material vulcanic încins la roșu și scânteietor. Într-o lume a minunilor, munții se înalță deasupra tuturor.

LBRIS

We know
books

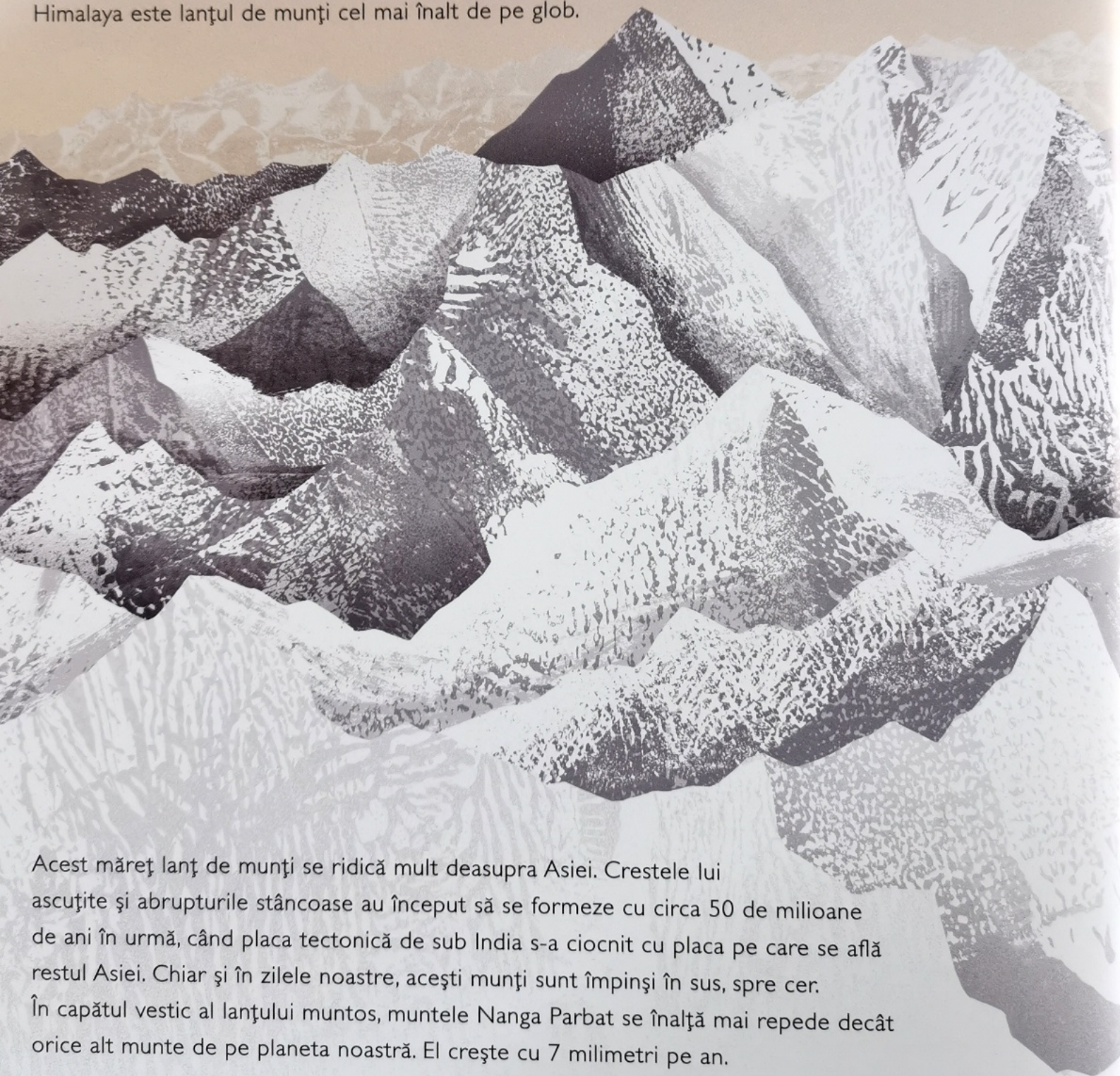

IBRIS

We know
books

Munții Himalaya, înalți până la cer

Un vânt năpraznic biciuiește culmile înalte ale munților Himalaya, acoperișul lumii. Numele lor înseamnă „lăcașul zăpezii”, căci crestele înghețate sunt o lume albă. Himalaya este lanțul de munți cel mai înalt de pe glob.

Acest măreț lanț de munți se ridică mult deasupra Asiei. Crestele lui ascuțite și abrupturile stâncoase au început să se formeze cu circa 50 de milioane de ani în urmă, când placa tectonică de sub India s-a ciocnit cu placa pe care se află restul Asiei. Chiar și în zilele noastre, acești munți sunt împinși în sus, spre cer. În capătul vestic al lanțului muntos, muntele Nanga Parbat se înalță mai repede decât orice alt munte de pe planeta noastră. El crește cu 7 milimetri pe an.

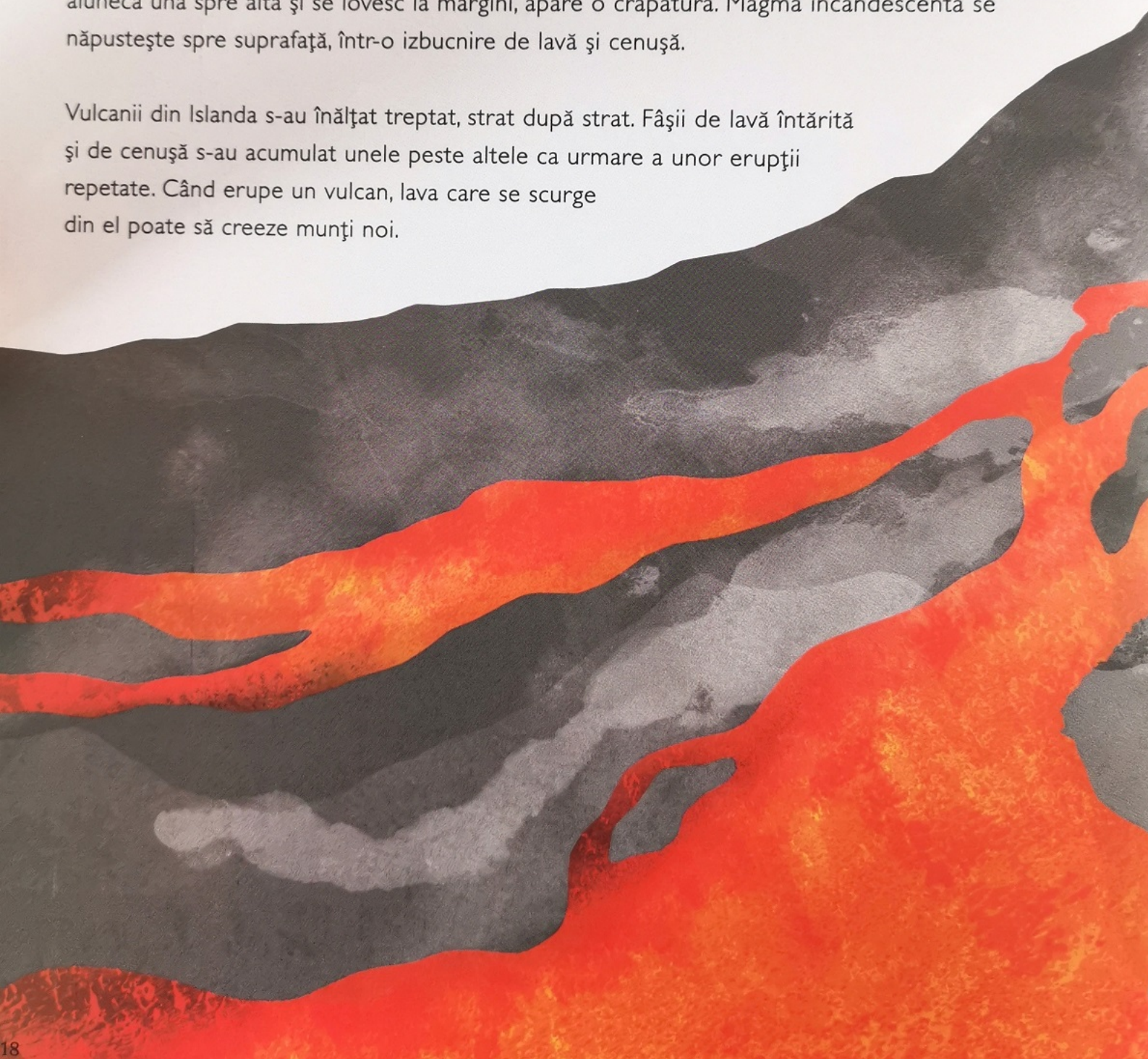
Ghețarii, imense râuri de gheață, își croiesc drum spre văi de pe înălțimi amețitoare. În Himalaya sunt mai mulți ghețari decât oriunde în lume, în afara regiunilor polare. Mai jos, râuri repezi se scurg prin văi în care își adâncesc mereu albia.

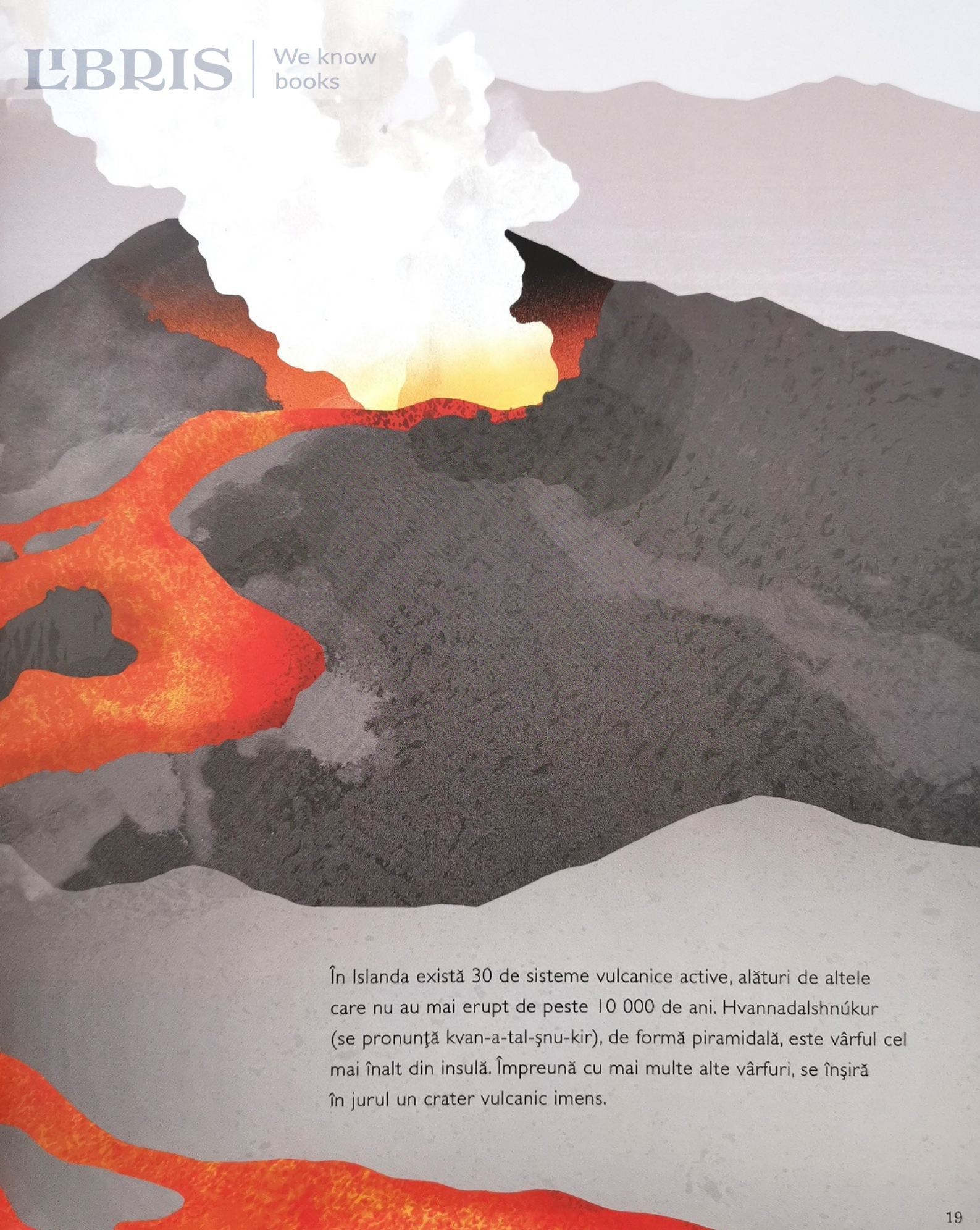
Când norii se îngrămădesc la sud de munți, la poalele lor cad ploi abundente. Norilor de ploaie le este greu să treacă peste crestele înalte ale Himalayei, așa că pe partea de nord a lanțului clima este neprietenoasă, aridă. Cu cât urci mai sus pe versanți, temperatura scade. Se dezlănțuie furtuni de zăpadă, gheața trosnește. Cum ar putea cineva să trăiască în acest ținut aspru, înghețat?

Născuți din foc

Așezată între Oceanul Arctic și Oceanul Atlantic, Islanda este înconjurată de ape reci. Timp de milioane de ani, două plăci tectonice aflate la mare adâncime sub insulă au fost împinse lent în direcții opuse, îndepărtându-se una de alta. Roca topită numită magmă clocotește și se mișcă circular sub ele. Presiunea crește. Apoi, când plăcile imense alunecă una spre alta și se lovesc la margini, apare o crăpătură. Magma incandescentă se năpustește spre suprafață, într-o izbucnire de lavă și cenușă.

Vulcanii din Islanda s-au înălțat treptat, strat după strat. Fâșii de lavă întărită și de cenușă s-au acumulat unele peste altele ca urmare a unor erupții repetate. Când erupe un vulcan, lava care se scurge din el poate să creeze munți noi.

În Islanda există 30 de sisteme vulcanice active, alături de altele care nu au mai erupt de peste 10 000 de ani. Hvannadalshnúkur (se pronunță kvan-a-tal-șnu-kir), de formă piramidală, este vârful cel mai înalt din insulă. Împreună cu mai multe alte vârfuri, se înșiră în jurul un crater vulcanic imens.